folklor/edebiyat, cilt:20, sayı:78, 2014/2

KARŞILIKLI SÖYLEŞME/DEYİŞME ÜSLUBUNA DAYALI "DEĞİRMENCİ" TÜRKÜLERİ VE YUNANCA VARYANTI

Eray Cömert*

Giriş

"Değirmenci" ile değirmene un öğütmeye gelen "kadın/kız" arasında geçen olayların söyleşme/deyişme üslubuyla tasvir edildiği müzikal eserler, Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda yaşayan Türk topluluklarında yaygın olarak görülmektedir. Kaynağı ya da ilk olarak ortaya çıktığı yöre konusunda henüz fikir sahibi olamadığımız bu tarz eserlerin, kimi zaman melodik, kimi zaman da tematik varyantlar halinde dilden dile aktarılarak günümüze değin varlığını sürdürdüğü bilinmektedir. Anadolu üzerinde: Gaziantep, İstanbul, Karabük, Ankara, Aydın, Kastamonu, Muğla gibi alanlarda tespit edilmiş örneklerin yanı sıra Kırım, Kerkük, Kıbrıs gibi Anadolu dışı coğrafi alanlarda Türkçe güfte ile derlenerek yayımlanmış nota ve güfte metinleri, benzer, kısmen benzer ya da farklı melodilerle icra edilen ve çoğu zaman güfte ortaklığına/benzerliğine dayalı

* İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Müzikoloji Bölümü

eser oluşumlarını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, 20. yüzyılın ilk yarısında piyasaya sunulan plaklarda, eserin Rum ve Ermeni sanatçılar tarafından Türkçe ve Yunanca güfte ile icra edilmiş örnekleri, kültürlerarası etkileşimin kapılarını aralayarak "*kadın ile değirmenci"* deyişmesine dair bilgi dağarcığımıza farklı bir boyutun eklenmesine vesile olmaktadır.

İletişim ve etkileşimin sınırlarıyla orantılı olarak coğrafi yayılma alanlarını Anadolu sınırları dışına taşıyan bu eserlerdeki en belirgin özelliğin karşılıklı söyleşme/deyişme üslubu olduğunun altını çizmekte fayda vardır. Zira bunlar, Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda tespit edilmiş "değirmen" ya da "değirmenci" konulu diğer halk ezgilerinden, güftelerine ve karşılıklı söyleşme üslubuna dayalı olarak bariz biçimde farklılık göstermektedirler. Neticede, yukarıda da izah edildiği üzere, benzer, kısmen benzer ya da farklı melodik oluşumlarla karşımıza çıkan bu eserlerin birinci derecedeki ortak noktasının güftelerinden kaynaklandığını söylemek yerinde olacaktır.

Farklı zamanlarda ve farklı coğrafi alanlarda tespit edilmiş örnekler incelendiğinde, eserlerin güftelerinin "kadın/kız" ile "değirmenci" arasındaki diyalog temelinde ve ortak bir konu etrafında vücuda geldiği görülmektedir. Buna göre; değirmene buğdayını, çavdarını ya da arpasını götüren kadın/kız, çeşitli hediyeler ya da vücudunun farklı uzuvlarını vermesi karşılığında değirmencinin bunları öğütmesini ister; ancak, ne teklif ettiyse değirmenciye söz dinletemez. Kadının/kızın isteğini kabul etmeyen değirmenci, ondan, getirdiği tahılı geri götürmesini ister. Her defasında teklifinin reddedildiğini gören kadın/kız, bu defa değirmenciye kendince en kıymetli hediyesini sunar. Bu teklife karşı koyamayan değirmenci, bu sefer buğdayı, çavdarı ya da arpayı öğütmeyi kabul eder. Bu ana düşünce temelinde meydana getirilen eserlerdeki beyit ya da kıt'a sayıları yöreye/kaynak kişiye göre değişkenlik göstermekle birlikte, bu değişkenliğin icracı/kaynak kişi tasarrufuna bağlı olması muhtemeldir.

"Kadın/kız" ve "değirmenci" arasında geçen diyalog münasebetiyle eserlerde iki farklı kimliğin ön plana çıktığı görülür. İcra sırasında sanki bir tiyatro oyununda ya da seyirlik oyunda kadın ve erkeğin karşılıklı konuşmasını ihtiva eden bir enstantane belleklerde canlanır. Kadın/kız tiplemesinin değirmenciye teklif ettiği hediyeler ve tiplemenin anlatı sırasındaki üslubu, farklı yörelerden derlenmiş eserlerde farklı özellikler gösterir. Benzer şekilde, değirmenci tiplemesinin kadın/kız tiplemesine karşı tavrı da yörelere göre değişiklik gösterir. Bu tarz eserlerde güfte, eserlerin derlendiği yörelerin dil ve ağız özelliklerine dair birtakım izler taşır.

Anadolu'nun muhtelif yörelerinde *"değirmenci"* adıyla bilinen ve kadın-değirmenci söyleşmesinin vokal+enstrümantal tarzdaki eserler eşliğinde tasvir edildiği oyunlara da tesadüf edilmektedir. Mahmut Ragıp Gazimihal, *"Türk Halk Oyunları Kataloğu"*nda *"Burçak Tarlası Oyunu"*nun Yozgat'ın köylerinde oynandığını bildirmekte ve bu oyunun çeşitlerinden biri olarak *"değirmenci"* oyunundan söz etmektedir (Gazimihal, 1991: 99). Kataloğun "*değirmenci"* maddesinde ise, bu oyunun Yozgat'a ait bir oyun olduğunu ve Doğu Anadolu'da da bu isimde bir oyunun derlendiğini zikretmektedir (Gazimihal, 1991: 145). Gazimihal'e ilâve olarak Anadolu'nun farklı yörelerinde *"değirmenci"* adıyla bilinen oyunların varlığını ve bu oyunlara bugün de tesadüf edilebildiğini buraya not etmiş olalım.

Literatürde farklı zamanlarda ve farklı coğrafi alanlarda tespit edilerek yayımlanmış kadın-değirmenci söyleşmelerinin varlığı, bu tarz eserlerin geniş bir coğrafi alanda yaygınlık kazandığını göstermektedir. Ancak, coğrafi alan bakımından bu denli yaygın duruma gelmesindeki etkenin ne olduğunu belirlemek bir varsayımdan öteye gitmez. Zira Anadolu'da ve Anadolu dışı alanlarda bu denli yaygınlık gösteren diğer eserlerin genellikle tarihi birtakım olaylardan beslendiği açıktır ve yaygınlık kazanmalarında tarihi olayların etkileri büyüktür. Kadın-değirmenci söyleşmelerinde ise böyle bir özellik görülmez ve güftelerindeki mizahi unsurların bu tarz eserlerin yaygınlaşmasındaki başlıca etken olduğu varsayılabilir.

"Değirmenci", *"Aman Değirmenci"*, *"Aman Kuzum Dermenci"*, *"Değirmenci Dayı"*, *"Degirmançı"* gibi adlarla derlenmiş/yayımlanmış nota ve güfte metinlerinin yanı sıra, *"Değirmenci Kantosu"*, *"Değirmenci Dayı"* gibi isimlerle piyasaya sunulmuş ses kayıtları, eserin hem zamana ve mekâna dayalı olarak yaygınlığını ortaya koymakta, hem de tarihsel süreçteki gelişim ve değişimlerini yöresel/bölgesel bazda incelememize olanak tanımaktadır. Bu noktada, notalar, güfte metinleri ve ses kayıtlarından yola çıkarak kadın-değirmenci deyişmesinin tarihsel süreç içerisindeki durumunu izah edelim ve tespit ettiğimiz materyaller üzerinden coğrafi yayılma alanına dair bir harita ortaya çıkarmaya çalışalım. Ancak, burada yer verdiğimiz nota ve güfte metinlerinden çok daha fazlasının literatürde yer aldığını, yöresel/bölgesel varyant özelliklerini ortaya koyabilmek adına kapsamı daraltmak üzere sınırlı sayıda materyali bu haritaya dâhil ettiğimizi de belirtelim.

Anadolu Coğrafyasında Kadın-Değirmenci Söyleşmeleri:

Bizim tespitimize göre kadın-değirmenci söyleşmesine dair en eski örnek, Alman Arkeolog Felix von Luschan ve karısı tarafından 1902 yılında Sencirli*/Gaziantep'te derlenmiş ve 1904 yılında Almanya'da yayımlanmıştır. *Avedis oğlu Ayıntaplı Avedis* adlı bir Ermeni çocuğun sesinden Türkçe ve Kürtçe ezgiler derleyen Luschan, 20 Haziran 1903 günü verdiği bir konferansta bu ezgileri tanıtmış; daha sonra da *Berlin Eski Tarih, Etnoloji ve Antropoloji Cemiyeti*'nin yayın organı olan *"Zeitschrift für Ethnologie"* adlı dergide *"Einige türkische Volkslieder aus Nordsyrien und die Bedeutung phonographischer Aufnahmen für die Völkerkunde"* başlığıyla yayımlamıştır** (Luschan, 1904:177-202). Derlemede elde edilen eserlerin güftelerinin ve Almanca tercümelerinin de yer aldığı yazıda, "değirmenci" örneği XVI numaralı eser olarak kayıtlara geçirilmiştir [Bkz. EK-1]. Kadın-değirmenci deyişmesinin 1902 yılında tespit edilen bu örneğinin güftesi aşağıda verilmiştir (Luschan, 1904:182, 196-197):

* Sendchirli (Luschan, 1904: 177-202)

** Aynı makale, daha sonra Dr. Phil. Selçuk Ünlü tarafından Türkçeye tercüme edilerek *"Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı/1976"*da *"Kuzey Suriye'den Birkaç Türk Halk Türküsü ve Etnoloji İçin Fonografik Kayıtların Önemi"* başlığıyla yayımlanmıştır (Luschan, 1977: 329-349). Değirmenci Türküsü'nün buradaki güftesi için bkz. Luschan, 1977: 334-335, 345.

Amman dejirmendji amme	*Amman deyirmenci emmi*
Ujüt boghdamy boghdamy	*Uyüt bogdamı bogdamı*
Werem sana gerdanemi	*Verem sana gerdanımı*
Olmass kadinn anam olmass	*Olmaz kadın anam olmaz*
Gerdanenen un üjünmess	*Gerdanınan un* üyünmez
Ortak dujar kajil olmass	*Ortak duyar kayil olmaz*
Amman dejirmendji amme	*Amman deyirmenci emmi*
Ujüt boghdamy boghdamy	*Uyüt bogdamı bogdamı*
Werem sana entarymy	*Verem sana entarimi*
Olmass kadinn anam olmass	*Olmaz kadın anam olmaz*
Entar ilan un üjünmess	*Entari ile un* üyünmez
Ortak dujar kajil olmass	*Ortak duyar kayil olmaz*
Amman dejirmendji amme	*Amman deyirmenci emmi*
Ujüt boghdamy boghdamy	*Uyüt bogdamı bogdamı*
Werem sana altynymy	*Verem sana altınımı*
Olmass kadinn anam olmass	*Olmaz kadın anam olmaz*
Altyn ilan un üjünmess	*Altın ile un* üyünmez
Ortak dujar kajil olmass	*Ortak duyar kayil olmaz*
Tokul dejirmendji amme	*Tokul deyirmenci emmi*
Ujüt boghdamy boghdamy	*Uyüt bogdamı bogdamı*
Werem sana ben kysyma	*Verem sana ben kızımı*
Olur kadinn anam olur	*Olur kadın anam olur*
Kysynanda un üjünür	*Kızınan da un* üyünür
Per kyryldy tez japylyr	*Per kırıldı tez yapıl*ır

Luschan'ın Sencirli'de gerçekleştirdiği derlemede elde ettiği ses kayıtları, Berlin Üniversitesi Psikoloji Entitüsü'nden O. Abraham ve E. von Hornbostel tarafından müzikal incelemeye tabi tutulmuş ve bu incelemenin sonucu olarak derlemede elde edilen eserlerin notalarını içeren *"Phonographierte T*ürkische Melodien" başlıklı yazı*, Luschan'ın yazısına müteakip aynı dergide yayımlanmıştır (Abraham vd., 1904:203-221). Burada yer alan XVI numaralı nota, Değirmenci çeşitlemelerine ait elimizdeki en eski örneği ihtiva etmektedir [Bkz. EK-2].

Kadın-değirmenci deyişmesinin bir örneği, İstanbul'un Üsküdar [Kazası]'na bağlı Alemdar köyünde 1936 yılı içerisinde kayıtlara geçirilmiştir. Kültür Bakanlığı [Milli

* Aynı makale, Selçuk Ünlü tarafından Türkçeye tercüme edilerek *"Sesleri Tespit Edilmiş Türküler"* başlığıyla *"Türk Folkloru Araştırmaları-1981/1"*de yayımlanmıştır (Abraham, 1981: 1-9).

Eğitim Bakanlığı] Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen anket çalışmasında tespit edilen bu örnek, anket fişinden elde edilen bilgilere göre, 86 yaşında, geçimini leblebicilikle sağlayan Rüstem Uysal adlı kaynak kişiden alınmıştır. Alemdar [köyü] öğretmeni "İ. Zeren*"* imzalı anket fişinde yer alan güftenin ezgisi hakkında herhangi bir malumat bulunmamaktadır (Şenel, 2010: 270-271/I) [Bkz. EK-3]. Eserin güftesi anket fişinde şu şekilde yazılıdır:

Kadın:
Aman Digirmenci
Dostum Digirmenci
Ögüt bugdayı çavdarı
Erkek:
Oluklar olmaz
Arkadaşım kâil olmaz
Ügütmem bugdayı çavdarı

Kadın:
Aman Digirmenci
Dostum Digirmenci
Altın makas senin olsun
Ögüt bugdayı çavdarı
Erkek:
Olur kadınım olur
Arkadaşım kâil olur
Kaldır bugdayı
Kondur çavdarı

1951 yılı içerisinde İstanbul çevresinde gerçekleştirilen alan araştırmasında Değirmenci Türküsü'ne tesadüf edilememiştir; dolayısıyla, eserin İstanbul varyantının ezgisi hakkındaki belirsizlik bu derleme neticesinde de ortadan kalkmamıştır*. Öte yandan, kimi kaynaklarda *Esnaf Kantoları* arasında zikredilen *Değirmenci Kantosu*'nun İstanbul'da güftesi tespit edilen bu örneğin çıkış noktası olup olmadığı sorgulanmalıdır. Ve bu sorgulamaya, "kadın-değirmenci" çeşitlemelerinin İstanbul kültür-sanat yaşantısı içerisinde ne derece yaygın olduğu da dâhil edilmelidir. 1900'lerin hemen başında İstanbul eğlence hayatı repertuvarında var olduğu bilinen bu kantoyu, kaynak kişinin sahneye çıkan profesyonel icracılardan ya da o dönemde yayımlanmış plaklardan öğrenmiş olma ihtimali elbette vardır. Aslında, tam da bu noktada, "*Değirmenci kantosu*" isminden hareketle "*Kanto"* tanımlamasına vurgu yapılarak, eserin gerçekten de şehir muhiti eğlence hayatı içerisinde icra edilen bir repertuvar elemanı olup olmadığının sorgulanması da önem arz ediyor. Zira *"Değirmenci Kantosu"* adıyla

* Derlemeler, Halil Bedi Yönetken, Muzaffer Sarısözen ve teknisyen Rıza Yetişen'den oluşan Ankara Devlet Konservatuvarı heyeti tarafından 1951 yılında İstanbul çevresinde gerçekleştirilmiş ve neticede yetmişe yakın eser plaklara kaydedilmiştir. Bu derlemeler hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz. Süleyman Şenel, 2010. İstanbul Çevresi Alan Araştırmaları (2 Cilt), İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, Kayhan Matbaacılık, İstanbul.

yayımlamış bir ses kaydının günümüze ulaşması ve bu ses kaydının doğrudan doğruya kadın-değirmenci deyişmesinin bir örneğini teşkil etmesi, eserin profesyonel sanat hayatında icra edildiğinin ve hem de *Kanto* tanımlamasıyla birlikte anıldığının bir göstergesi olabilir. Sözünü ettiğimiz ses kaydı, 1998 yılında *Kalan Müzik* tarafından piyasaya sunulan *"Kantolar 1905-1945"* adlı albümde yer almıştır* ve *Gülistan Hanım* tarafından icra edilen eser, güfte bakımından "Değirmenci" çeşitlemelerinin tipik bir örneği niteliğindedir. Ancak, ezgi bakımından 20. yüzyılın başlarından bu yana notası yayımlanmış "kadın-değirmenci" çeşitlemeleri arasında özgün bir durumdadır [Bkz. Nota No: 01]. Ses kaydındaki eser şu güfteyle icra edilmiştir:

Aman değirmenci canım değirmenci
Siyah saçlar hep senin olsun
Övüt çavdarımı buydayımı
Övüt çavdarımı buydayımı

Olmaz olmaz a canım olmaz
Arkadeşim ah kayıl olmaz
Al git çavdarını buydayını
Çalkala her yanını her yanını
Kırsana gerdanını gerdanını
Çalkala her yanını her yanını
[Yallah yallah yallah yallah yallah]

Aman değirmenci canım değirmenci
Ah ala gözler hep senin olsun
Övüt çavdarımı buydayımı
Övüt çavdarımı buydayımı

Olmaz olmaz a canım olmaz
Hanım yengem ah kayıl olmaz
Al git çavdarını buydayını
Al git çavdarını buydayını
Çalkala her yanını her yanını
Kırsana gerdanını gerdanını
[Yallah yallah yallah yallah]

[Aman değir]menci canım değirmenci
İnci de dişler hep senin olsun

* Bu ses kaydından başka, Cemal Ünlü'nün yayına hazırladığı *Taş Plak Kataloğu*'nda "Değirmenci" adıyla yayımlanmış iki plaktan daha söz edilmektedir. Bunlardan ilki muhtemelen 20. yüzyılın ilk çeyreği içerisinde piyasaya sunulmuş olan *"Yeni Değirmenci Kantosu"*dur. Hâfız Âşir Efendi'nin sesinden kaydedilen eser Odeon firması tarafından yayımlanmıştır. Ünlü'nün yayımladığı katalogda yer alan bir diğer plak ise, Saniye Can'ın sesinden kaydedilen *"Değirmenci Dayı"* adlı eserdir ve Columbia plak firması tarafından yayımlanmıştır (Ünlü, 2004:Taş Plak Kataloğu/CD).

Üvütsene buydayımı çavdarımı
Üvütsene buydayımı çavdarımı
Çalkala her yanını her yanını
Kırsana gerdanını gerdanını

Sadi Yaver Ataman vesilesiyle literatüre giren kadın-değirmenci söyleşmelerine üç farklı kaynakta daha tesadüf edilebilmektedir. Bunlardan ilki, S. Yaver Ataman'ın 1954 yılında yayımladığı *"Memleket Havaları-I: Esnaf Türküleri"* adlı küçük hacimli kitaptır. Söz konusu kitapta iki farklı "değirmenci türküsü" bulunmakla birlikte, *"Değirmenci-2"* başlığıyla yayımlanan eserin güftesi, karşılıklı söyleşme üslubuna dayalı kadın-değirmenci çeşitlemelerinin tipik bir örneğidir. Söz konusu güfte şöyledir (Ataman, 1954: 10-11):

Aman Değmenci canım Değmenci
Al yanak senin olsun öğüdüver çavdarımı buğdayımı

Olmaz hanımım olmaz oluklar dolmaz
Ustam ona râzolmaz öğüdemem çavdarını buğdayını

Aman değmenci kuzum değmenci
Bal dudak senin olsun öğüdüver çavdarımı buğdayımı

Olmaz hanımım olmaz oluklar dolmaz
Ustam ona râzolmaz öğüdemem çavdarını buğdayını

Aman değmenci canım değmenci
Her yanım senin olsun öğüdüver çavdarımı buğdayımı

Olur hanımım olur oluklar dolur
Ustam ona râzolur öğüdürüm çavdarını buğdayını

Ataman, yayımladığı güftenin sonuna *"Sözler karşılıklı çeşitli aşk uzuvları üzerinde uzayabilir"* notunu ilave ederek, eserin güfte sayısının icracının tasarrufuna göre artırılıp azaltılabileceğine atıfta bulunmuştur. Nota üzerinde, kaynak kişi ve yöre hakkında herhangi bir malumat verilmemiştir. 8/8'lik ölçüyle notaya alınan eserin ezgisi *değirmenci çeşitlemeleri* arasında özgün bir durumdadır [Bkz. EK-4].

S. Yaver Ataman vesilesiyle literatüre giren bir diğer "Değirmenci" örneği, yazarın *"Eski Safranbolu Hayatı"* kitabında yer almaktadır ve 1939 yılında Safranbolu'da tespit edilmiştir. Ataman, söz konusu kitabında, kadın-değirmenci deyişmeleri ve bunların Safranbolu varyantı hakkında şu bilgileri vermektedir (Ataman, 2004: 169):

"(…). Mehmet Tezeren'den aldığımız ve karşılıklı söyleme geleneğimize ait olan bu türkü (Derleme tarihi: 1939), değirmenci ile bir kadın arasında geçer. Yurdumuzun çeşitli yörelerinde de rastlanan bu türkünün Safranbolu varyantı için halk ağzında bir rivâyet de vardır. Rivâyete göre; değirmene buğday öğütmek için giden kadın, Ger Ali'nin kız kardeşidir. Değirmenci ona zorla iliştiği için Ger Ali değirmenciyi öldürerek dağa çıkar. (…)"

Notası verilmeyen eserin güftesi aşağıdaki gibidir (Ataman, 2004: 169-170):
Kadın söyler:
Aman değirmenci guzum değirmenci
Sana para vereyim öğüdüver çavdarımı buğdayımı

Değirmenci söyler:
Aman hanım zarif hanım
Senin paran senin olsun öğüdemem çavdarını buğdayını

Kadın söyler:
Aman değirmenci kuzum değirmenci
Al yanak senin olsun öğüdüver buğdayımı çavdarımı

Değirmenci söyler:
Olmaz hanımım olmaz oluklar dolmaz
Ustam ona razı olmaz öğüdemem çavdarını buğdayını

Kadın söyler:
Aman değirmenci civan değirmenci
Her yanım senin olsun öğüdüver buğdayımı çavdarımı

Değirmenci söyler:
Olur hanımım olur oluklar dolur
Ustam ona râzı olur öğüdürüm çavdarını buğdayını

Mehmet Tezeren'den derlendiği bildirilen bu örneğin 1954 yılında yayımlanan örnekle aynı derlemede tespit edilme ihtimali vardır. Ancak, Sadi Yaver Bey'in oğlu Adnan Ataman, 2009 yılında yayımladığı *"Safranbolu Türküleri ve Oyun Havaları"* isimli kitabında "Kadın-Değirmenci" söyleşmesine de yer vermiş ve eserin "Sadi Yaver Ataman" tarafından "1939" yılında "Mehmet Tezeren"den derlendiğini okurla paylaşmıştır [Bkz. EK-5]. Bu üçüncü kaynaktaki ezgi ile 1954 yılında yayımlanan ezgi karşılaştırıldığında, her iki örneğin birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Fakat burada verilen güfte, Sadi Yaver Bey'in 1954 ve 2004 yıllarında yayımladığı her iki güfteyle de benzerdir. Adnan Ataman'ın 2009'da yayımladığı bu güfte aşağıda gösterilmiştir (Ataman, 2009: 63-65):

Kadın:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
……
Öğüdüver çavdarımı buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz Hanımım olmaz
Oluklar dolmaz
Ustam ona râzı olmaz

Öğüdemem çavdarını buğdayını
Kadın:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
Al yanak senin olsun
Öğüdüver çavdarımı buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz Hanımım olmaz
Oluklar dolmaz
Ustam ona râzı olmaz
Öğüdemem çavdarını buğdayını
Kadın:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
Bal dudak senin olsun
Öğüdüver çavdarımı buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz Hanımım olmaz
Oluklar dolmaz
Ustam ona râzı olmaz
Öğüdemem çavdarını buğdayını
Kadın:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
İnce bel senin olsun
Öğüdüver çavdarımı buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz Hanımım olmaz
Oluklar dolmaz
Ustam ona râzı olmaz
Öğüdemem çavdarını buğdayını
Kadın:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
Her yanım senin olsun
Öğüdüver çavdarımı buğdayımı
Değirmenci:
Olur Hanımım olur
Oluklar dolur
Ustam ona râzı olur
Öğüdürüm çavdarını buğdayını

Sadi Yaver Ataman'ın 1939 tarihindeki derlemesinden bir yıl kadar sonra, eser bu defa, Ankara'nın Kazan ilçesine bağlı Ahi köyünde, Hasan Hüseyin Çelik adlı kaynak

kişiden, Mehmet Tuğrul tarafından derlemiş ve 1945 yılında *"Ankara Örencik ve Ahi Köylerinin Türküleri"* isimli kitapta yayımlanmıştır. 23.01.1940 tarihinde gerçekleşen derlemede, kaynak kişi eseri askerdeyken (seferberlik zamanında) "Yozgatlılardan" öğrendiğini bildirmiştir. Eserin notası verilmediği için ezgisi hakkında bilgi edinmek mümkün değildir. Kitapta verilen güfte şu şekildedir (Tuğrul, 1945: 77):

Aman değirmenci guzum değirmenci
Galem gibi gaşlar sırmalı saçlar
Onnar da senin olsun üğüdüver buğdayı

Olmaz gadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşım raz'olmaz (razi olmaz)
Üğüdemem buğdayını

Aman değirmenci guzum değirmenci
Gırmızı yanak kirez dudak
Onnar da senin olsun üğüdelim buğdayı

Olmaz gadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşım raz'olmaz
Üğüdemem buğdayını

Aman değirmenci guzum değirmenci
Beyaz gerdan tombul meme
Onnar da senin olsun üğüdelim buğdayı

Olmaz gadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşım raz'olmaz
Üğüdemem buğdayını

Aman değirmenci guzum değirmenci
Ayva gibi göbek beyaz baldırlar
Onnar da senin olsun üğüdelim buğdayı

Olmaz gadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşım raz'olmaz
Üğüdemem buğdayını

Aman değirmenci guzum değirmenci
Gümüş makas senin olsun üğüdüver buğdayı

Olur gadıncık olur
Oluklarda su durur
Arkadaşlar raz'olur
Üğüdelim buğdayı

Değirmenci çeşitlemelerinin bugün için belki de en fazla bilineni TRT Türk Halk Müziği Repertuvarı'nda 3685 sıra numarasıyla kayıtlı olan *"Aman Değirmenci"* adlı eserdir. Eser, 1970 yılında Yılmaz İpek tarafından Aydın'ın İncirliova ilçesinde İdris Keskin'den derlenerek notaya alınmış ve 1992 yılındaki incelemenin ardından repertuvara dâhil edilmiştir. Güfte bakımından Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda tespit edilen çeşitlemelerle benzerlik gösterse de, melodisi bu çeşitlemeler arasında özgün bir durumdadır. Eserin güftesi aşağıdaki gibidir (TRT THM Rep. No.: 3685):

Kız:
Aman değirmancı değirmancı
Kuzum değirmancı değirmancı
Öğüt de çavdarıma buğdayıma
Öğüt de çavdarıma buğdayıma
Değirmenci:
Olmaz hanımım olmaz
Oluklar sular dolmaz
Tahir birazdan gelmez
Al git çavdarına buğdayına
Kız:
Aman değirmancı değirmancı
Kuzum değirmancı değirmancı
Kiraz gibi dudaklar senin olsun
Öğüt de çavdarıma buğdayıma
Değirmenci:
Al gel hanımım al gel
Getir hanımım getir
Oluklar suyla dolur
Al gel çavdarına buğdayına

Değirmenci Türküleri'nin Kastamonu varyantına Ata Erdoğdu'nun *"Kastamonu Folklor-1"* adlı kitabında tesadüf edilmektedir. Erdoğdu, eserin Tosya yöresinden derlendiğini bildirmekte, ancak derleme tarihi ve kaynak kişi hakkında malumat vermemektedir. Kitapta yer alan notanın Necmettin Dizdar tarafından dikte edildiği ise dipnot olarak okura aktarılmaktadır (Erdoğdu, 1991:121). Değirmenci Türküsü'nün bugün için Kastamonu çevresinde yaygın olarak bilinen bir eser olduğunu burada zikretmiş olalım. Kastamonu varyantı, ezgi bakımından Kıbrıs'ta derlenen değirmenci örneklerini andırmaktadır [Bkz. EK-6]; ancak, güfte yönünden karşılıklı söyleşme geleneğine dayalı kadın-değirmenci türkülerinin tipik bir örneği olduğu açıktır. Kastamonu/Tosya'da derlenen eserin güftesi aşağıdaki gibidir (Erdoğdu, 1991:124):

Kadın:
Değirmenci
Aman yallah yallah değirmenci
Sırma gibi saçlar
Kalem gibi kaşlar
Hep senin olsun
Öğüt öğüt buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz kadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşlar razı da olmaz
Al git buğdayını
Kadın:
Değirmenci
Aman yallah yallah değirmenci
Elma gibi yanaklar
Kiraz gibi dudaklar
Hep senin olsun
Öğüt öğüt buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz kadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Çalgıcılar razı da olmaz
Al git buğdayını
Kadın:
Değirmenci
Aman yallah yallah değirmenci
Turunç gibi memeler
Ayva gibi göbek
Hep senin olsun
Öğüt öğüt buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz kadıncık olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşlar razı da olmaz
Al git buğdayını
Kadın:
Değirmenci
Aman yallah yallah değirmenci
Ak göbekten aşağı
Diz kapaktan yukarı
Hep senin olsun
Öğüt öğüt buğdayımı

Değirmenci*:*
Olur kadıncık olur
Oluklarda su durur
Arkadaşlar razı da olur
Öğüt buğdayını

Yakın coğrafi alanlarda birbirlerinden ezgi ve/veya güfte yönünden bağımsız gibi görünen "kadın-değirmenci" çeşitlemelerinin de tespit edildiği görülmektedir. Söz gelimi, Aydın'da, İncirliova ilçesinde derlenmiş ve TRT Türk Halk Müziği Repertuvarı'na 3685 sıra numarasıyla kaydedilmiş bir örnek daha vardır. Eser, Ali Fuat Aydın tarafından 1995 yılında Karpuzlu ilçesinin Gölcük köyünde Hasan Kızıltaş'tan derlenmiş ve *"Değirmenci Dayı"* adıyla notaya alınmıştır [Bkz. EK-7]. Aydın'ın iki farklı ilçesinden derlenen bu örneklerin güfteleri bakımından "değirmenci" çeşitlemesi oldukları ortada olsa da, ezgi itibarıyla aynı kaynaktan beslenmedikleri açıktır. Diğer yandan, Muğla'nın Bodrum ilçesinde yöre ekibinin sesinden banda kaydedilmiş ve *"Aman Kuzum Dermenci"* adıyla yine Ali Fuat Aydın tarafından notaya alınmış bir örnek daha mevcuttur [Bkz. EK-8].

Anadolu Dışı Coğrafi Alanlarda Kadın-Değirmenci Söyleşmeleri:

Değirmenci Türküleri'nin yaygınlık bakımından Anadolu sınırlarının dışına taştığından ve farklı coğrafi alanlarda güfteleri Anadolu'dakilere benzeyen, ancak ezgi açısından bunlardan farklı örneklerin ortaya çıktığından söz etmiştik. Anadolu dışı coğrafi alanlarda tespit edilen örnekler içerisinde, Kerküklü mahalli sanatçı Abdurrahman Kızılay'dan Mehmet Özbek tarafından 1971 yılında derlenen *"Degirmençi"* adlı eser, TRT Türk Halk Müziği Repertuvarı'nda 2410 sıra numarasıyla kayıtlıdır ve "Değirmenci" türkülerinin Kerkük varyantı olarak bilinmektedir. Eserin ezgisi Kerkük yöresel tavır özelliği göstermekle birlikte, Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda derlenmiş varyantların ezgilerinden bariz derecede farklıdır. Aynı eser, 1991 yılında Salih Turhan ve Abdurrahman Kızılay tarafından yayımlanan *"Kerkük Türküleri"* adlı kitapta *"I. Varyant"* olarak okurla paylaşılmıştır (Turhan vd., 1991:8-9). Kitapta eserin iki varyantı olduğu bildirilmekteyse de, *"II. Varyant"* olarak tanımlanan eser, güftesi itibarıyla kadın-değirmenci söyleşmelerinin bir örneği değildir [Bkz. Turhan vd., 1991:11]. *"I. Varyant"* olarak tanımlanan, yani TRT Repertuvarı'nda yer alan eserin güftesi ise, bağlantı kıt'aları bakımından "Değirmenci" söyleşmelerinin varyantı olarak kabul edilebilir*. Ancak, *"Kerkük Türküleri"* kitabında *"Türkünün I. varyantı karşılıklı olarak bu sözlerle de okunmaktadır"* açıklamasıyla verilen şu ilave güfte, bu söyleşmelerin tipik bir örneği durumundadır (Turhan vd., 1991:10):

Kadın:
Ay havar degirmançı

* Eserin bağlantı kıt'ası şöyledir:

TRT THM Rep. No.: 2410	*Turhan vd., 1991:8-9*
Ay havar değirmenci	Ay havar degirmançı degirmançı
Sen hançı men kervançı	Sen hançı men kervançı
Arpanı verrem sene	Arpanı verrem sene verrem sene
Buğdanı dart menimçi	Bu deni dart menimçi

Sen khançı men kervançı
Arpanı vérrem sene
Bu deni dart menimçi
Erkek:
Olmaz khatunum olmaz
Mısır altunım olmaz
Deniv kaldır düş yola
Savacağa su dolmaz
Kadın:
Ay havar degirmançı
Sen khançı men kervançı
Kolbağım vérrem sene
Bu deni dart menimçi
Erkek:
Olmaz khatunum olmaz
Mısır altunım olmaz
Men kolbağıv néylirem
Savacağa su dolmaz
Kadın:
Ay havar degirmançı
Sen khançı men kervançı
Hicilim vérrem sene
Bu deni dart menimçi
Erkek:
Olmaz khatunum olmaz
Mısır altunım olmaz
Men hiciliv néylirem
Savacağa su dolmaz
Kadın:
Ay havar degirmançı
Sen khançı men kervançı
Özimi vérrem sene
Bu deni dart menimçi

2000'li yıllara gelindiğinde, değirmenci çeşitlemelerinin Kırım'da icra edilen versiyonuna dair iki farklı notanın literatüre girdiği görülmektedir. Bunlardan ilki, 2001 yılında Fevzi M. Aliyev tarafından Kırım'da yayımlanan *"Antologia Krımskoy Narodnoy Muzıki"* adlı kitapta yer almıştır (Aliyev, 2001:254-255). Diğeri ise, 2004 yılında İlyas Bahşiş'in yayımladığı *"Kırımtatar Halk Yırları"* isimli eserde ilgililerinin hizmetine sunulmuştur (Bahşiş, 2004:254). Notaların yayımlandığı her iki kitap da kril alfabesiyle yazılmıştır. Dolayısıyla, *"Değirmenci"* başlığıyla yayımlanan notalarda güfteler kril alfabesiyle Türkçe olarak yazılıdır. Her iki yayında da eserin nerede, ne zaman, kimden alındığına dair bilgi mevcut değildir. Ancak, notası verilen eserlerin güfte ve ezgi bakımından birbirleriyle aynı denebilecek ölçüde benzerlik gösterdiğini söylemek yanlış

olmaz. Diğer yandan, Kırım'da icra edilen bu örneklerin ezgi bakımından Anadolu'da ve Kerkük, Kıbrıs gibi Anadolu dışı coğrafi alanlardaki icra edilen örneklerden farklı ezgilerle icra edildikleri görülmektedir ki, bu noktada Kırım varyantının melodik açıdan özgün bir durumda olduğunu söylemek mümkündür. Değirmenci deyişmelerinin tipik birer örneği görüntüsündeki güftelerin bazı dizelerine yalnızca Kırım varyantında tesadüf edilmesi dikkat çekicidir [Bkz. EK-9, EK-10].

Değirmenci çeşitlemeleri Kıbrıs'ta da oyun eşliğinde icra edilmektedir. Farklı kaynaklarda yayımlanan notalar ve oyuna yönelik açıklamalar eserin geçmişte özellikle Limasol yakınlarında yaygın olduğunu doğrulamaktadır. Sözgelimi, Yılmaz Taner ve Mahmut İslamoğlu, 1979 yılında yayımladıkları *"Kıbrıs Türküleri ve Oyun Havaları"* adlı kitapta, Negehan Halit'ten derledikleri eserin 60-70 yıl önce Limasol'de oynandığını bildirmişlerdir (Taner vd., 1979:20-21). Erbil Çinkayalar'ın 1990 yılında yayımladığı *"Kıbrıs Türk Halk Oyunları"* adlı kitabında yer verdiği örneğin ezgisi ise; Kastamonu/Tosya'da derlenen varyantın ezgisiyle benzerlik içerisindedir [Bkz. EK-11] Güftesi ise, Anadolu ve Anadolu dışı alanlarda derlenmiş "değirmenci" çeşitlemelerinin benzeridir. Eserin buradaki güftesi de şöyledir (Çinkayalar, 1990: 120):

Kız:
Aman değirmenci
Canım değirmenci
Sırma gibi saçlar
Kalem gibi gaşlar
Onlar da senin olsun
Öğüt öğüt buğdayı
Değirmenci:
Olmaz be hanım olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşlar gayıl olmaz
Al git al git buğdayı
Kız:
Aman değirmenci
Canım değirmenci
Elma gibi yanaklar
Kiraz gibi dudaklar
Onlar da senin olsun
Öğüt öğüt buğdayı
Değirmenci:
Olmaz be hanım olmaz
Oluklarda su durmaz
Arkadaşlar gayıl olmaz
Al git al git buğdayı

Kültürlerarası etkileşimin izleri:

Değirmenci çeşitlemelerinin 20. yüzyıl başlarından itibaren Anadolu'nun muhtelif yörelerinde ve Anadolu dışı coğrafi alanlardaki varlığını ortaya koyan nota ve güfte metinlerinin ardından, 1940'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan bir ses kaydı ile kültürlerarası etkileşimin izlerini takip etme olanağı yakalıyoruz. İzmir doğumlu bir "Sefarad Yahudisi" olan ses sanatçısı Victoria Hazan ve yine İzmir doğumlu Ermeni sanatçı Marko Melkon [Alemsherian]'ın ABD'de piyasaya sundukları *"Değirmenci"* düeti, "kadın-değirmenci" çeşitlemelerinin tipik bir örneğini teşkil ediyor [Bkz. Nota No: 02]. Türkçe güfte ile icra edilen düette, Marko Melkon'un ud icrasına, Nick Doneff'in kemanıyla eşlik ettiği görülüyor. New York'ta kaydedilen ve Metropolitan firması tarafından 2004/A seri numarasıyla piyasaya sunulan ses kaydında eserin güftesi aşağıdaki gibi icra edilmiştir:

Kadın:
Amman değermenci
Kuzum değermenci
Sırma gibi saçlar
Senin senin olsun
Çevir çevir buydayimi
Değirmenci:
Olmaz hanımım olmaz
Oluklara su dolmaz
Arkadaşlar kayıl olmaz
Al git buydaynı
Kadın:
Aman değermenci
Canim değermenci
Badem gibi gözler
O da senin olsun
Çevir çevir buydayimi
Değirmenci:
Olmaz hanımım olmaz
Oluklara su dolmaz
Arkadaşlar kayıl olmaz
Al git buydaynı
Kadın:
Aman değermenci
Kuzum değermenci
Elma gibi yanagim
Senin senin olsun
Çevir çevir buydayimi
Değirmenci:
Olmaz hanımım olmaz

Oluklara su dolmaz
Arkadaşlar kayıl olmaz
Al git buydaynı
Kadın:
Aman değermenci
Canim değermenci
Kiraz gibi dudagim
O da senin olsun
Çevir çevir buydayimi
Değirmenci:
Olsun hanımım olsun
Oluklara su dolsun
Arkadaşlar kayıl olsun
Al gel buydaynı

Türkçe güfte ile icra edilen bu örneğin yanı sıra, "kadın-değirmenci" çeşitlemelerinin Yunanca güfte ile icra edildiği bir kısım ses kaydının 1930'lu yıllarda piyasaya sunulduğu görülmektedir. Roza Eskenazi, Rita Abatzi, Anna Politissa, Stellakis Perpiniadis, Kostas Nouros gibi ses sanatçılarının '30'lu yıllar boyunca Yunanca güfte ile Yunanistan'da kaydederek piyasaya sundukları ses kayıtlarının, Hazan-Melkon düetinin ezgisiyle melodik açıdan büyük benzerlik içerisinde olduklarını vurgulamak gerekiyor. Burada yer vereceğimiz ses kaydında Anna Politissa ve Stellakis Perpiniadis'in ortak icrası, üslup bakımından "kadın-değirmenci" çeşitlemelerinin tipik bir örneğini teşkil ediyor [Bkz. Nota No: 03]. "*O Mylonas"* (Ο Μυλωνας) adıyla Atina'da kaydedilen ve Columbia DG-2072 (10») seri numarasıyla 1934 yılında piyasaya sunulan plakta güfte şu şekilde icra edilmiştir*:

Ο μυλωνάς**
Αμάν αμάν μυλωνά, γιαβρούμ κουζούμ μυλωνά
Αμάν αμάν μυλωνά κάνε μου τη χάρη να μ' αλέσεις μάτια μου το σιτάρι

Να στ' αλέσω δεν μπορώ μάτια μου να σε χαρώ
Τρίβε τρίβε χάλασε το λιθάρι

Αμάν αμάν μυλωνά, κουζούμ γιαβρούμ μυλωνά
Άλεστο να με χαρείς κι ό,τι θέλεις θα το βρεις [θέλεις θέλεις δεν μπορείς] αχ μανάρι

Σου το είπα δεν μπορώ κούκλα μου να σε χαρώ
Σύμερα ο μύλος ντιπ δεν λειτουργάει

* Bu ses kaydından dikte edilen bir diğer nota 2006 yılında *"To Astiko Laiko Tragoudi Stin Ellada Tou Mesopolemou Smyrneika Kai Pireotika Rebetika 1922-1940"* adlı kitapta yayımlanmıştır (Voulgaris vd., 2006:182-183) [Bkz. EK-12].
** Transkripsiyon, transliterasyon ve tercüme Ali Fuat Aydın tarafından yapılmıştır (2011).

Αμάν αμάν μην το λες, αμάν αμάν κι ό,τι θες
Άλεστο αχ να χαρείς κι απο μένα ό,τι ποθείς, αμάν αμάν μυλωνά μου θα το βρεις

Αμάν αμάν μ'έκαψες, αμάν αμάν μ' έλιωσες
Θα στ' αλέσω μάτια μου πάρ' και την καρδούλα μου,
Να κι ο μύλος χάρισμά σου αμάν κούκλα μου

O Milona
Aman aman milona yavrum kuzum milona
Aman aman milona kane mu ti khari m'alesis matia mu to sitari

Na st'aleso dhen boro matia mu na se kharo
Trive trive halase to lithari

Aman aman milona kuzum yavrum milona
Alesto na me kharis ki oti thelis tha to vris [thelis thelis dhen boris] akh manari

Su to ipa dhen boro kukla mu na se kharo
Simera o milos dip dhen liturghai

Aman aman min to les aman aman ki oti thes
Alesto akh na kharis ki apo mena oti pothis, aman aman milona mu tha to vris

Aman aman m'ekapses aman aman m'elyoses
Tha st'aleso matia mu par'ke tin kardhula mu
Na ki o milos kharizma su aman kukla mu

Değirmenci
Aman aman değirmenci yavrum kuzum değirmenci
Aman aman değirmenci, yap bana iyilik, öğütesin, gözlerim (iki gözüm), buğdayı

Onu öğütemem gözlerim (iki gözüm) seni memnun edemem
Sürtüne sürtüne taş kırıldı

Aman aman değirmenci kuzum yavrum değirmenci
Öğüt beni memnun edesin (hatırım için) ve her ne istersen onu bulacaksın (isteyip isteyip yapamadığın) ah kuzum

Sana dedim bebeğim seni memnun edemem
Bugün değirmen çalışmıyor

Aman aman öyle deme, aman aman her ne istersen
Öğüt beni memnun edesin (hatırım için) ve benden her ne dilersen aman aman değirmenci onu bulacaksın

Aman aman beni yaktın aman aman beni erittin
Onu öğüteceğim gözlerim (iki gözüm), kalbimi de al
Değirmen de hediyen aman bebeğim

Sonuç:

İlk örnekleri Anadolu'da tespit edilen "kadın-değirmenci" söyleşmesine dayalı müzikal eserlerin ezgi ve güfte bakımından iki ayrı kritere göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Yaygınlık kazandıkları coğrafi alan itibarıyla farklı yörelerde/bölgelerde benzer güfte oluşumlarına dayalı birer repertuvar elemanı olarak literatüre giren örneklerin, elde edildikleri alanların müzik karakterlerine göre farklı melodik yapılar üzerine inşâd edildikleri açıktır. Söz konusu ezgilerin, benzer özellikteki güftelerin rahatlıkla giydirilebildiği birer "kalıp ezgi" olma ihtimali tabii ki vardır ki, bunu kesin olarak belirlemek yöresel/bölgesel repertuvar bazında kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Bu noktada, eserin yaygınlaşmasındaki ana etkenin melodik yapı olmadığını söylemek mümkündür. Ancak, karşılıklı söyleşme üslubuna dayalı güfte oluşumlarının, bu tarz eserlerin geniş bir coğrafi alana yayılmalarındaki başlıca etken olduğu da bir varsayım olarak dile getirilebilir.

Anadolu dışında tespit edilen örneklerden farklı olarak, eserin Ermeni ve Rum sanatçılar tarafından seslendirilmesi neticesinde profesyonel icra ortamına taşınması ve kitle iletişim araçları maharetiyle belirli bir topluluğa tanıtılması/aktarılması "kadın-değirmenci" söyleşmesine dair eserlerin yaygınlaşmasında ayrıca bir öneme sahiptir. Söz konusu deyişmenin icra edildiği/dinlendiği ya da ulaştığı coğrafi alanın sınırları bu ses kayıtları vesilesiyle Türk dünyasının ötesine taşmaktadır. Yunanca ses kayıtlarının ortaya çıkması da, keza, çok kültürlü özelliği bulunan bir repertuvar elemanının, aynı zamanda, çok dilli bir özellik kazanmasına da vesile olmaktadır.

NOTA NO: 01 / DEĞİRMENCİ KANTOSU

Kantolar 1905-1945 Albümünden...
Kalan Müzik Arşiv Serisi (1998)
Seslendiren: Güllistan Hanım
Notaya Alan: Eray Cömert (2011)
Sazdaki serbest ritimli kısımlar notaya alınmamıştır

(2)
(SAZ
YAL LAH YAL LAH YAL LAH YAL LAH YAL LAH
) A MAN DE ĞİR R MEN Cİ
CA NIM DE ĞİR R ME N Cİ AH A LA GÖZ LE R
HEP SE NİN O L SUN Ö VÜ T ÇAV DA RI MI BU Y DA YI MI
Ö VÜ T ÇAV DA RI MI BU Y DA YI MI O L MAZ
O L MAZ A CA NIM O L MA Z
HA NIM YEN GE M AH KA YIL OL MAZ AL Gİ ÇAV DA RI NI
BU Y DA YI NI AL GİT ÇAV DA RI NI BU Y DA YI NI

(3)
ÇAL KA LA YER YA NI NI HE R YA NI NI KI R SA NA GER DA NI NI
GE R DA NI NI (SAZ
YAL LAH YAL LAH YAL LAH YAL LAH
) [AMAN DE ĞİR R] MEN Cİ
CA NIM DE ĞİR R ME N Cİ İN Cİ SE DİŞ LE R HEP SE NİN O L SUN
Ö VÜT SE NE BUY DA YI MI ÇA V DA RI MI Ö VÜT SE NE BUY DA YI MI
ÇA V DA RI MI ÇAL KA LA HER YA NI NI HE R YA NI NI
KIR SA NA GE R DA NI NI GE R DA NI NI (SAZ
)

NOTA NO.: 02 / DEĞİRMENCİ

Seslendirenler: Victoria Hazan
Marko Melkon [Alemsherian]
Çalanlar: Nick Doneff (Keman)
Marko Melkon (Ud)
Plak Şirketi : Metropolitan **Plak No :** 2004/A
Yıl : 194? (New York, N.Y.)
Notaya Alan: Eray Cömert (2011)

KADIN:
(2)
A MA N DE ĞE R ME N Cİ
CA Nİ M DE ĞE R ME N Cİ
BA DEM Gİ Bİ GÖ Z LER O DA SE NİN O L SU N
ÇE Vİ R ÇE Vİ R BU Y DA Yİ Mİ
DEĞİRMENCİ:
OL MAZ HA Nİ MI MOL MAZ O LUK LA RA SU DOL MAZ
AR KA DAŞ LAR KA YI L OL MAZ AL GİT BUY DAY NI
(SAZ
)
KADIN:
A MA N DE ĞE R ME N Cİ

(3)
KU ZU M DE ĞER ME N Cİ
EL MA Gİ Bİ YA NA GİM SE NİN SE Nİ N O L SUN
ÇE Vİ R ÇE Vİ R BU Y DA Yİ Mİ
DEĞİRMENCİ:
OL MAZ HA Nİ MI MOL MAZ O LUK LA RA SU DOL MAZ
AR KA DAŞ LAR KA YI L OL MAZ AL GİT BUY DAY NI
KADIN:
A MA N DE ĞER ME N Cİ
CA Nİ M DE ĞE R ME N Cİ
Kİ RAZ Gİ Bİ DU DA GİM O DA SE Nİ N O L SU N
ÇE Vİ R BU Y DA Yİ Mİ

DEĞİRMENCİ:
(4)
OL SUN HA NI MI MOL SUN O LUK LA RA SU DOL SUN
AR KA DAŞ LAR KA YI L OL SUN AL GEL BUY DAY NI
(SAZ
)

NOTA NO.: 03 / O MILONAS

Seslendirenler: Anna Politissa-Stellakis Perpiniades
Çalanlar: Pantelidis / George Arapaki (Keman)
Plak Şirketi : Columbia **Plak No :** DG-2072 10"
Yıl : 1934 (Atina)
Notaya Alan: Eray Cömert (2011)

(2)
TRİ VE TRİ VE HA LA SE TO LİT HA Rİ (SAZ
)
KADIN:
A MA NA MA N Mİ LO NA (SAZ)
KU ZU M YA V RU M Mİ LO NA (SAZ
)
A LES TO NA ME KHA RİS KİO Tİ THE LİS THA TO V RİS
[THE LİS THE LİS DHEN BO Rİ S] AKH MA NA Rİ (SAZ)
DEĞİRMENCİ:
SU TO İ PA DHEN BO RO KUK LA MU NA SE KHA RO

(3)
Sİ ME RA O Mİ LOS DİP DHEN Lİ TURG HA İ (SAZ
)
KADIN:
A MA NA MA N Mİ N TO LES (SAZ)
A MA NA MA N KİO Tİ THES (SAZ
)
A LES TO AKH NA KHA RİS KİA PO ME NA O Tİ PO T HİS
A MA N A MA N Mİ LO NA MU THA TA V RİS (SAZ)
DEĞİRMENCİ:
A MA N A MA N M'E KA P SES (SAZ)

(4)
A MA N A MA N M'EL YO SES (SAZ)
THA S^TA LE SO MAT İA MU PAR' KE TİN KARD HU LA MU
NA KİO Mİ LO S KHA RİZ MA SU A MAN KUK LA MU (SAZ
)

EKLER

EK-1:

De- sün-ler ki a- ha dschen-net — — girmen yarsyss ha-ram oll - ssun.
Coda.
Leiter.

XVI.
Freies Tempo.
Am - man de - jir- — — — men- dje amme — — u - jüt boghda-
my bogh - da - my — — we-rem sa- — — — na — ger- da
ne- — — mi — ol- mass ka- dinn — — — a-
nam ol - mass — — ger- da- ne- nen — un fi- jün- mess —
— — or- tak du- ja — — — r ka- —
ji- l ol- mass —.
Leiter.

EK-2:

İstanbul Vilâyeti Üsküdar Kazası Alemdar Köyü

1 — Türküyü söyleyen ve çalanın :

a) Adı : Rüstem Uğsal

b) Yaşı : 86

c) İşi gücü : Çobanlık

d) Çaldığı saz : yok

2 — Okuduğu ve çaldığı türkü ve havaların :

a) Adları Kadın— Aman değirmenci

Dostum değirmenci

Ağıt buğdayı çavdarı

Erkek— Olmaz olmaz

b) Güfte başları[*] : Arkadaşım Kail olmaz

Öğütmen buğdayı çavdarı

Kadın— Aman değirmenci

Dostum değirmenci

Altın makas senin olsun

Ağıt buğdayı çavdarı

c) Bu türküleri nerede ve kimlerden ve ne zaman öğrendikleri :

Erkek— Olmaz kadınım olmaz

Arkadaşım kail olmaz

Kalbur buğdayı

Kondur çavdarı

Alemdar öğretmeni

Ç. Zeren

EK-3:

Değirmenci
"2"
Ağır:
(♩= 200-208)
8/8
a man değmen.... ei
ca nım değ men ci al ya nak
senin ol - sun.. öğüdüver çav
darımı Buğda yı mı olmaz Hanı
mım ol maz olUKu Ları dol.
maz ustamo na raz-ol maz öğü de
mem çav darımı Buğ da yı mı

EK-4:

SAFRANBOLU TÜRKÜLERİ VE OYUN HAVALARI

Deyişmeli Türkülerden:

Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
[Kadın - Değirmenci Deyişmesi[23]]/1

Derlendiği Yer: Safranbolu
Kaynak Kişi: Mehmet Tezeren
Derleyen: Sadi Yaver Ataman [1939]
Notaya Alan: Adnan Ataman

M. ♪=184

EK-5:

Deyişmeli Türkülerden:
Aman Değirmenci
Guzum Değirmenci
[Kadın - Değirmenci Deyişmesi]/2

EK-6:

EK-7:

DEĞİRMENCİ DAYI

Yöresi : Aydın / Karpuzlu Gölcük Köyü
Kaynak Kişisi : Hasan Kızıltaş
Derleyen : Ali Fuat Aydın
Derleme Tarihi : 1995
Notaya Alan : Ali Fuat Aydın

KADIN:
DEĞİRMENCİ DAYI, DEĞİRMENCİ DAYI
AL YANAĞIM SENİN OLSUN ÖĞÜT BUĞDAYLARIMI
DEĞİRMENCİ:
OLMAZ KADINIM OLMAZ
OLUKLARDA SU DURMAZ
SENİN BUĞDAY UN OLMAZ
GÖTÜR BUĞDAYLARINI

KADIN:
DEĞİRMENCİ DAYI, DEĞİRMENCİ DAYI
KİRAZ DUDAK SENİN OLSUN ÖĞÜT BUĞDAYLARIMI
DEĞİRMENCİ:
OLMAZ KADINIM OLMAZ
OLUKLARDA SU DURMAZ
SENİN BUĞDAY UN OLMAZ
GÖTÜR BUĞDAYLARINI

KADIN:
DEĞİRMENCİ DAYI, DEĞİRMENCİ DAYI
AK GERDANIM SENİN OLSUN ÖĞÜT BUĞDAYLARIMI
DEĞİRMENCİ:
OLMAZ KADINIM OLMAZ
OLUKLARDA SU DURMAZ
SENİN BUĞDAY UN OLMAZ
GÖTÜR BUĞDAYLARINI

KADIN:
DEĞİRMENCİ DAYI, DEĞİRMENCİ DAYI
HER YANLARIM SENİN OLSUN ÖĞÜT BUĞDAYLARIMI
DEĞİRMENCİ:
OLUR KADINIM OLUR
OLUKLARDA SU DURUR
SENİN BUĞDAY UN OLUR
GETİR BUĞDAYLARINI

EK-8:

AMAN KUZUM DERMENCİ

Yöresi : Bodrum
Kaynak Kişisi : Yöre Ekibi
Notaya Alan : Ali Fuat Aydın
Banddan yazıldı

AMAN KUZUM DERMENCİ
YAVRUM CANIM DERMENCİ
AL YANAKLAR* SENİN OLSUN
ÖĞÜT BENİM BUĞDEYİMİ

OLMAZ KADINIM OLMAZ
OLUKLARDAN SU GELMEZ
ARKADAŞLAR RAZI GELMEZ
AL GİT BUĞDEYİNİ

*BAL DUDAKLAR

ЕК-9:

1

Къыз:
Аман, аман, дегирменджи,
Джаным-козюм, дегирменджи,
Сырма сачлар сенинъ де олсун,
Ал, чек богъдайны.
Дегирменджи:
Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар толмаз,
Невбетчилер разы да олмаз,
Ал къайт богъдайынъ.

2

Къыз:
Аман, аман, дегирменджи,
Джаным-козюм, дегирменджи,
Ал янакълар сенинъ де олсун,
Ал, чек богъдайны.
Дегирменджи:
Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар толмаз,
Невбетчилер разы да олмаз,
Ал къайт богъдайынъ.

3

Къыз:
Аман, аман, дегирменджи,
Джаным-козюм, дегирменджи,
Къара козьлер сенинъ де олсун,
Ал, чек богъдайны.
Дегирменджи:
Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар толмаз,
Невбетчилер разы да олмаз,
Ал къайт богъдайынъ.

4

Къыз:
Аман, аман, дегирменджи,
Джаным-козюм, дегирменджи,
Къалем де къашлар сенинъ олсун,
Ал, чек богъдайны.
Дегирменджи:
Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар толмаз,
Невбетчилер разы да олмаз,
Ал къайт богъдайынъ.

5

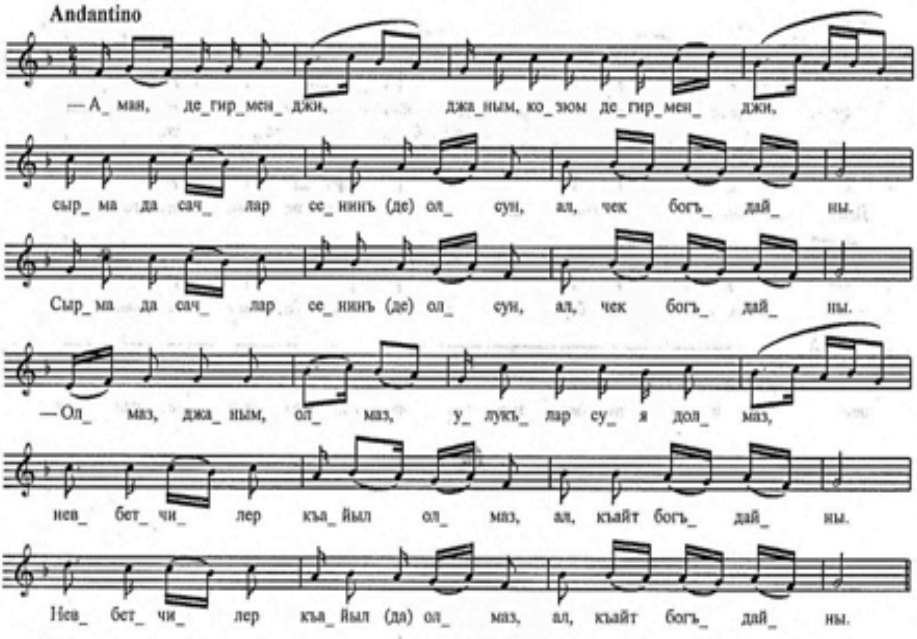
Къыз:
Аман, аман, дегирменджи,
Джаным-козюм, дегирменджи,
Инджа беллер сенинъ де олсун,
Ал, чек богъдайны.
Дегирменджи:
Олур, джаным, олур,
Улукълар толур.
Невбетчилер разы да олур,
Богъдай ун олур.

Transliterasyon:

Kız:
Aman aman değirmenci
Canım közüm değirmenci
Sırma saçlar senin de olsun
Al çek buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz hanım olmaz
Uluklar tolmaz
Nevbetçiler razı da olmaz
Al kayt buğdayını
Kız:
Aman aman değirmenci
Canım közüm değirmenci
Al yanaklar senin de olsun
Al çek buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz hanım olmaz
Uluklar tolmaz
Nevbetçiler razı da olmaz
Al kayt buğdayını
Kız:
Aman aman değirmenci
Canım közüm değirmenci
Kara közler senin de olsun
Al çek buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz hanım olmaz
Uluklar tolmaz
Nevbetçiler razı da olmaz
Al kayt buğdayını

Kız:
Aman aman değirmenci
Canım közüm değirmenci
Kalem de kaşlar senin olsun
Al çek buğdayımı
Değirmenci:
Olmaz hanım olmaz
Uluklar tolmaz
Nevbetçiler razı da olmaz
Al kayt buğdayını
Kız:
Aman aman değirmenci
Canım közüm değirmenci
İnce beller senin de olsun
Al çek buğdayımı
Değirmenci:
Olur hanım olur
Uluklar tolur
Nevbetçiler razı da olur
Buğday un olur

229. Дегирменджи

— Аман, дегирменджи!
Джаным, козюм дегирменджи,
Сырма да сачлар сенинъ олсун,
Ал, чек богъдайны. } 2

— Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар суя долмаз.
Невбетчилер къайыл олмаз,
Ал къайт богъдайны. } 2

— Аман, дегирменджи!
Джаным, козюм дегирменджи,
Ал янакълар сенинъ олсун,
Ал чек богъдайны. } 2

— Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар суя долмаз.
Невбетчилер разы да олмаз,
Ал къайт богъдайны. } 2

— Аман, дегирменджи!
Джаным козюм дегирменджи,
Къара козьлер сенинъ олсун,
Ал чек богъдайны. } 2

— Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар суя долмаз.
Невбетчилер къайыл олмаз,
Ал къайт богъдайны. } 2

— Аман, дегирменджи!
Джаным, козюм дегирменджи,
Къалем къашлар сенинъ олсун,
Ал чек богъдайны. } 2

— Олмаз, джаным, олмаз,
Улукълар суя долмаз.
Невбетчилер къайыл олмаз,
Ал къайт богъдайны. } 2

— Аман, дегирменджи!
Джаным-козюм дегирменджи,
Инджe беллер сенинъ олсун,
Ал чек богъдайны. } 2

— Олур, джаным, олур,
Улукълар суя долур,
Невбетчилер разы олур,
Ал кель богъдайны. } 2

— Невбетчилер разы да олды,
Богъдай ун олды.

EK-10:

Transliterasyon:

Aman değirmenci Canım közüm değirmenci Sırma da saçlar senin olsun Al çek buğdayımı Olmaz hanım olmaz Uluklar suya dolmaz Nevbetçiler kayıl olmaz Al kayt buğdayını Aman değirmenci Canım közüm değirmenci Al yanaklar senin olsun Al çek buğdayımı Olmaz hanım olmaz Uluklar suya dolmaz Nevbetçiler razı da olmaz Al kayt buğdayını Aman değirmenci Canım közüm değirmenci Kara közler senin olsun Al çek buğdayımı	Olmaz hanım olmaz Uluklar suya dolmaz Nevbetçiler kayıl olmaz Al kayt buğdayını Aman değirmenci Canım közüm değirmenci Kalem kaşlar senin olsun Al çek buğdayımı Olmaz hanım olmaz Uluklar suya dolmaz Nevbetçiler kayıl olmaz Al kayt buğdayını Aman değirmenci Canım közüm değirmenci İnce beller senin olsun Al çek buğdayımı Olur hanım olur Uluklar suya dolur Nevbetçiler razı olur Al kel buğdayını Nevbetçiler razı da oldu Buğday un oldu

EK-11:

KIZ
A MAN DE ÇIZ MEN CI CA NIM DE ÇIR MEN
CI SIR MA GI BI SAÇ LAR VA LEM GI BI
GAŞ LAR ON LAR DA SE NIN OL SUN Ó ÇÜT Ó ÇÜT
BUÇ DA YI
DEĞ.
OL MAZ BE HA NIM OL MAZ O LUK LAR DA SU DUR MAZ
AR KA DAŞ LAR GA YIL OL MAZ AL GIT AL GIT
BUÇ DA YI

EK-12:

Ο μυλωνάς
Ουσάκ
Δημήτρης Σέμσης - Σταύρος Παντελίδ
τραγ. Άννα Παγάνα - Ρούκουνα (Πολίτισσα) - Στ. Περπινιάδ
♩=160
FINE
Α μάν
α μάν μυ λω νά για βρούμ κου ζούμ
μυ λω νά
Α μάν α μάν μυ λω νά κά νε μου τη χά ρη
για τρίτη στροφή
να μ'α λέ σεις μά τια μου το σι τά ρι
Να στ'α λέ σω δεν μπο ρώ μά τια μου να σε χα ρώ
D.C.
τρί βε τρί βε χά λα σε το λι θά ρι
για τρίτη στροφή
Α μάν α μάν μ'έ κα ψες

Αμάν αμάν μυλωνά, γιαβρούμ κουζούμ μυλωνά
Αμάν αμάν μυλωνά κάνε μου τη χάρη να μ' αλέσεις μάτια μου το σιτάρι
Να στ' αλέσω δεν μπορώ μάτια μου να σε χαρώ
τρίβε τρίβε χάλασε το λιθάρι

Αμάν αμάν μυλωνά, κουζούμ γιαβρούμ μυλωνά
Άλεστο να με χαρείς κι ό,τι θέλεις θα το βρεις [θέλεις θέλεις δεν μπορείς] αχ μανάρι
Σου το είπα δεν μπορώ κούκλα μου να σε χαρώ
σήμερα ο μύλος ντιπ δεν λειτουργάει

Αμάν αμάν μην το λες, αμάν αμάν κι ό,τι θες
Άλεστο αχ να χαρείς κι από μένα ό,τι ποθείς, αμάν αμάν μυλωνά μου θα το βρεις
Αμάν αμάν μ' έκαψες, αμάν αμάν μ' έλιωσες
Θα στ' αλέσω μάτια μου πάρ' και την καρδούλα μου
να κι ο μύλος χάρισμά σου αμάν κούκλα μου

Σημείωση: στις εκτελέσεις με την Ρόζα Εσκενάζυ ο δεύτερος στίχος της δεύτερης στροφής είναι «Αμάν τι με τυραννείς, άλεστο να με χαρείς, κι ότι θέλεις θα το βρεις, αχ μανάρι»

KAYNAKÇA

ABRAHAM, O.; HORNBOSTEL, E. Von, 1904. "Phonographierte türkische Melodien", *Zeitschrift für Ethnologie*, C. 36, Verlag von A. Asher & Co., Berlin, s. 203-221.

ABRAHAM, O.; HORNBOSTEL, E. Von, 1981. "Sesleri Tespit Edilmiş Türküler" [Terc. Selçuk Ünlü], *Türk Folkloru Araştırmaları-1981/1*, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 32, Ankara, s. 1-9.

ALIYEV, Fevzi M., 2001. Antologia Krımskoy Narodnoy Muzıki (Kırım Halk Muzıkasının Antologiası), Akmesdjit, Simferopol.

ATAMAN, Adnan, 2009. *Safranbolu Türküleri ve Oyun Havaları* [Haz. Süleyman Şenel], Safranbolu Kaymakamlığı, Seçil Ofset Matbaacılık, İstanbul.

ATAMAN, Sadi Yaver, 1954. *Memleket Havaları I Esnaf Türküleri*, V. Meti Matbaası, İstanbul.

ATAMAN, Sadi Yaver, 2004. *Eski Safranbolu Hayatı* [Haz. Süleyman Şenel], Canyiğit Grafik, İstanbul.

BAHŞİŞ, İlyas, 2004. *Kırımtatar Halk Yırları*, Devlet Okuv Pedagogika Neşriyatı, Simferopol.

ÇİNKAYALAR, Erbil, 1990. *Kıbrıs Türk Halk Oyunları*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları-19.

ERDOĞDU, Ata, 1991. *Kastamonu Folkloru-1*, Ayyıldız Matbaası, Kastamonu.

GAZİMİHAL, M. Ragıp, 1991. *Türk Halk Oyunları Kataloğu-I* [Haz. Nail Tan], Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yay.: 161 Halk Müziği ve Oyunları Dizisi: 7, Ankara.

LUSCHAN, Felix Von, 1904. "Einige türkische Volkslieder aus Nordsyrien und die Bedeutung phonographischer Aufnahmen für die Völkerkunde", *Zeitschrift für Ethnologie*, C. 36, Verlag von A. Asher & Co., Berlin, s. 177-202.

LUSCHAN, Felix Von, 1977. "Kuzey Suriye'den Birkaç Türk Halk Türküsü ve Etnoloji İçin Fonografik Kayıtların Önemi" [Tercüme Eden: Dr. Phil. Selçuk Ünlü], *Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı / 1976*, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 329-349.

ŞENEL, Süleyman, 2010. İstanbul Çevresi Alan Araştırmaları (2 Cilt), İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, Kayhan Matbaacılık, İstanbul.

TANER, Yılmaz; İSLAMOĞLU, Mahmut, 1979. *Kıbrıs Türküleri ve Oyun Havaları*, Lefkoşa.

TUĞRUL, Mehmet, 1945. *Ankara Örencik ve Ahi Köylerinin Türküleri*, Ankara Halkevi Neşriyatı No. 28, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara.

TURHAN, Salih; KIZILAY, Abdurrahman, 1991. *Kerkük Türküleri*, Yükseköğretim Kurulu Matbaası, Ankara.

ÜNLÜ, Cemal, 2004. *Git Zaman Gel Zaman (Fonograf-Gramofon-Taş plak)* [Kitap+CD], Pan Yayıncılık, İstanbul.

VOULGARIS, Evgenios; VANDARAKIS, Vasilis, 2006. *To Astiko Laiko Tragoudi Stin Ellada Tou Mesopolemou Smyrneika Kai Pireotika Rebetika 1922-1940*, Fagotto Books, Atina.

Özet

KARŞILIKLI SÖYLEŞME / DEYİŞME ÜSLUBUNA DAYALI "DEĞİRMENCİ" TÜRKÜLERİ VE YUNANCA VARYANTI

Değirmenci ile değirmene un öğütmeye gelen kadın arasında geçen olayların söyleşme/deyişme üslubuyla tasvir edildiği müzikal eserler, Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda yaşayan Türk topluluklarında yaygın olarak görülmektedir. Kaynağı ya da ilk olarak ortaya çıktığı yöre konusunda henüz fikir sahibi olamadığımız bu tarz eserlerin, kimi zaman melodik, kimi zaman da tematik varyantlar halinde dilden dile aktarılarak günümüze değin varlığını sürdürdüğü bilinmektedir. İletişim ve etkileşimin sınırlarıyla doğru orantılı biçimde coğrafi yayılma alanını Anadolu sınırları dışına taşıyan bu tarz eserlerdeki en belirgin özelliğin "karşılıklı söyleşme" üslubu olduğunun altını çizmekte fayda vardır. Zira bu özellik *"Değirmenci ile Kadın"* deyişmesini, Anadolu'da ve Anadolu dışı coğrafi alanlarda görülen "değirmen" ya da "değirmenci" konulu diğer eserlerden ayıran en önemli unsurdur. Diğer yandan, Türkiye'de *"Değirmenci Kantosu"* adıyla 20. yüzyılın ilk yarısında piyasaya sunulan plaklarla profesyonel icra ortamına taşınan bu tarz eserlerin, belirli halk kitlelerinde hangi yolla yaygınlık kazandığının, literatür taraması ve varyant karşılaştırması yapılarak sorgulanması gerekmektedir. Bu çalışmada, *"Değirmenci ile Kadın"* deyişmesinin yazılı-basılı ve işitsel literatürdeki örnekleri ele alınarak, bu tarz eserlerin yayılma imkânı bulduğu alanlar tanımlanmakta ve farklı varyantların oluşum koşulları üzerine temel bir tartışma başlatılmaktadır. Ayrıca, Yunanca güfteyle seslendirilen bir örnek üzerinden bu tarz eserlerin kültürlerarası etkileşim sürecindeki durumuna atıfta bulunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değirmenci, Değirmenci Türküleri, Değirmenci Kantosu, O Milona

Abstract

THE MILLER (DEĞİRMENCİ)'S SONGS AND GREEK VARIANT BASED ON THE STYLE OF DIALOGUE/ EXPRESSION

Musical pieces using a conversational style and depicting the encounter of a Miller (Değirmenci) and a woman who brought wheat to the mill to grind into flour are common among Turkic communities living in and around Anatolia. This kind of pieces, whose initial source or place of origin is still unknown, are known to be preserved until today as melodic or thematic variants passing down by word of mouth. We should emphasis that the most characteristic feature of these musical pieces, whose geographical borders extend beyond Anatolia in direct proportion to the borders of communication and interaction, is its conversational style. This feature is the most important element which distinguishes "The Miller and the Woman" conversational pieces from other "mill" or "miller" themed musical pieces in and around Anatolia. On the other hand, these musical pieces entered the professional music world and started to be played by professionals thanks to vinyl records released in Turkey in the early 20th century under the name "The Miller Song". A literature

review and a variant comparison study should be carried out to question how these pieces gained popularity among certain communities. This study examines various "The Miller and the Woman" conversational pieces in written/print and oral literature, defines the regions where these pieces had the opportunity to pass on, and presents a basic argument about the conditions which led to the development of different variants. The study also refers to these pieces' role in intercultural interaction through a sample piece sung with Greek lyrics.

Keywords: Değirmenci (Miller), Değirmenci Songs, Değirmenci Canto, O Milona.